

19.03.2025

Dnro 882/03.04.04.04.33/2024

**Asia**

Muu elinkeinoasia

**Valittaja**

Piitti Oy

**Päätös, josta valitetaan**

Porin ympäristöterveysjaosto, 30.5.2024 § 17

Johtava terveystarkastaja on 28.9.2023 tupakkalain 96 §:n nojalla kieltänyt Piitti Oy:tä muun ohella pitämästä tupakkalain alaisia tuotteita esillä myyntipaikassa. Turun hallinto-oikeus on lainvoimaisella päätöksellään 4.12.2023 jättänyt Piitti Oy:n johtavan terveystarkastajan päätöksestä tekemän valituksen myöhässä saapuneena tutkimatta.

Ympäristöterveysjaosto on valituksenalaisella päätöksellään määrännyt yhtiön noudattamaan terveystarkastajan päätöstä tupakkalain alaisten tuotteiden esilläpitokiellosta ja asettanut esilläpitoa koskevan kiellon tehosteeksi tupakkalain 105 §:n nojalla 5 000 euron kiinteän uhkasakon.

**Vaatimukset hallinto-oikeudessa**

Päätös on kumottava ja sen täytäntöönpano on kiellettävä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Porin kaupungin on korvattava yhtiön oikeudenkäyntikulut.

Koska yhtiö täyttää tupakkalaissa tarkoitetun erikoisliikkeen määritelmän, ei lain mukaista esilläpitokielloa sovelleta sen toimintaan. Terveystarkastajan tulkinta erillisestä sisäänkäynnistä on virheellinen, koska yritykseen on oma erillinen kulku, eikä tuotteita voida nähdä liikkeen ulkopuolelta. Koska tupakkalain säännöksillä rajoitetaan elinkeinonharjoittamisen vapautta, tulee lain tulkinnan olla riittävän tarkkarajaista, eikä se voi pohjautua kunnan viranhaltijan näkemykseen. Lainmukainen erillinen sisäänkäynti on kulkuaukko, josta astutaan elinkeinonharjoittajan hallinnoimaan liiketilaan. Yhtiö tulee katsoa erikoisliikkeeksi, koska sillä on erillinen sisäänkäynti, se myy ainoastaan tupakkalain alaisia tuotteita ja tuotteet eivät näy liikkeen ulkopuolelle. Liike on määritelty K18-tuotteita myyväksi, kuten laki

edellyttää. Myytävät tuotteet on sijoitettu liiketilan sisällä sijaitseviin myyntitiskeihin lasin alle, mikä estää niiden näkyvyyden liiketilan ulkopuolelle. Liikkeen pienen koon vuoksi myyjä kykenee valvomaan liikkeeseen kulkua.

Päätös on suhteellisuusperiaatteen vastainen. Mikäli erikoisliikkeen erillisen sisäänkäynnin edellytetään olevan kiinteä rakennelma, rajoittaa tämä alan toimijoiden sijoittautumista kauppakeskuksiin ja suurten asiakasvirtojen läheisyyteen, mikä on ongelmallista elinkeinonharjoittamisen kannalta. Päätös johtaa epätasapuoliseen kohteluun, koska yhtiön toisessa kunnassa olevan vastaavan liiketilan osalta on katsottu tuotteiden voivan olla esillä.

### **Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa**

Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 27.6.2024 hylännyt päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen.

Ympäristöterveysjaosto on antanut lausunnon.

Yhtiö on antanut vastineen.

Kaupunki on ilmoittanut, että valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta on päättynyt 31.8.2024.

### **Hallinto-oikeuden ratkaisu**

Hallinto-oikeus hylkää valituksen ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen.

### **Ratkaisun perustelut**

#### **Pääasia**

##### *Sovellettavat säännökset*

Tupakkalain 1 §:n 1 momentin mukaan tämän lain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Tupakkalain 2 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan tupakan vastikkeella käyttötarkoitukseltaan tupakkatuotetta vastaavaa tuotetta, joka ei sisällä tupakkaa.

Tupakkalain 71 §:n 1 momentin mukaan muun ohella tupakan vastikkeita tai niiden tavaramerkkejä ei saa pitää esillä vähittäismyynissä. Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa säädetty esilläpitokielto ei kuitenkaan koske sellaista erillisellä sisäänkäynnillä varustettua myyntipaikkaa, jossa myydään lähes yksinomaan tässä laissa tarkoitettuja tuotteita, jos tuotteita ja niiden tavaramerkkejä ei voida nähdä myyntipaikan ulkopuolelta.

Tupakkalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 15/2016 vp) on 71 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa viitattu esilläpidon osalta tupakkalain muutamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 180/2009 vp). Mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tupakkatuotteiden ja niiden tavaramerkkien esilläpito olisi tupakkatuotteiden vähittäismyynissä kielletty. Ehdotuksen tarkoituksena on rajoittaa tupakkatuotteiden markkinointia erityisesti lasten ja nuorten arkielämän ympäristöön kuuluvissa tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikoissa. Kiellettyä olisi pitää tupakkatuotteita esillä myyntipaikassa siten, että asiakas voisi tarkastella ja valita esillä olevien tupakkatuotteiden joukosta haluamansa tuotteen. Myös tupakkatuotteiden tavara- ja tuotemerkkien ja kuvien pitäminen asiakkaiden nähtävillä olisi kiellettyä. - - Tupakkatuotteita saisi kuitenkin pitää esillä sellaisessa erillisellä sisäänkäynnillä varustetussa pääosin tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä myyvässä myyntipaikassa, jossa myytäviä tupakkatuotteita ei voida nähdä myyntipaikan ulkopuolelta ja jonne alle 18-vuotiailta on pääsy kielletty. Säännöksen mukaan esimerkiksi tupakkakaupat, joissa ei myydä tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden lisäksi muita tuotteita kuin esimerkiksi iltapäivälehtiä ja makeisia, voisivat pitää tupakkatuotteita asiakkaiden nähtävillä. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että myyntipaikka ilmoittaisi selvästi, että asiakkaiden tulee olla täysi-ikäisiä ja että tupakkatuotteita ei voida nähdä myyntipaikan ikkunoiden tai avonaisenkaan oven ulkopuolelta.

Tupakkalain 96 §:n 1 momentin mukaan, jos kunta valvontatehtävässään havaitsee alueellaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai antamansa määräyksen vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan tai määrätä toiminnan korjattavaksi tämän lain mukaiseksi.

Tupakkalain 105 §:n 1 momentin mukaan kunta voi asettaa tämän lain säännösten perusteella antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Pykälän 3 momentin mukaan muilta osin uhkasakosta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa.

Uhkasakkolain 6 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko asetetaan määräämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko. Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakko asetetaan markkamäärältään kiinteänä tai siten, että sen suuruus määräytyy ajan kulumisen mukaan (juokseva uhkasakko). Pykälän 3 momentin mukaan asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on velvoitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on noudatettava. Määräajan pituutta harkittaessa on otettava

huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

#### *Asiassa saatu selvitys*

Piitti Oy on vähittäismyynyt Porissa sijaitsevassa myyntipaikassa tupakan vastikkeisiin kuuluvia nikotiinipusseja, jotka sisältävät enintään 20 mg nikotiinia. Johtava terveystarkastaja on yhtiön myyntipaikkaan tehdyn ohjaavan valvontakäynnin ja tupakkalain valvonnan tarkastuksen jälkeen kieltänyt yhtiötä pitämästä tupakkalain alaisia tuotteita esillä myyntipaikassa. Päätöksen perustelujen mukaan yhtiön nikotiinipussien myyntipaikka ei täytä tupakkalain tarkoittaman erikoisliikkeen määritelmää erillisellä sisäänkäynnillä varustetusta myyntipaikasta. Myyntipaikka sijaitsee kauppakeskuksen sisällä ilman kauppakeskuksen sisäänkäynnin ja nikotiinipussien myyntipaikan välissä olevaa erillistä sisäänkäyntiä. Myyntipaikan ja käytävän välille laskettava nosto-ovi (rullaovi) ei vastaa tupakkalaissa määriteltyä erikoisliikkeen erillistä sisäänkäyntiä. Rullaovi on laskettuna vain tilanteissa, jolloin myyjä poistuu myyntipaikalta eikä se näin käytettynä estä tuotteiden ja tavaramerkkien näkymistä myyntipaikan ulkopuolelta. Tupakan vastikkeiden pitäminen esillä asiakkaille sermin takana vähittäismyyntipaikassa, joka ei täytä erikoisliikkeen määritelmää, on tupakkalain vastaista. Johtavan terveystarkastajan päätöksessä on katsottu, että yhtiön myyntipaikka on vähittäismyyntipaikka, jossa nikotiinipussien pakkaukset ja tavaramerkit eivät saa olla esillä. Päätös on lainvoimainen.

Myyntipaikkaan 14.12.2023 suoritettussa tarkastuksessa on havaittu, että tuotteiden esilläpitokieltoa on noudatettu osittain. Tuotteet ovat olleet näkyvillä myyntipisteessä olevassa pystykaapissa, mikä on esilläpitokiellon vastaista. Tammikuussa 2024 suoritettussa uusintatarkastuksessa on todettu, että tuotteiden esilläpito myyntikalusteessa on jälleen ollut kieltopäätöksen vastaista. Tuotteet ovat näkyneet myyntikalusteesta, kun myyntipisteelle on annettu täysi esilläpitokielto. Pystykaapin tuotenäkyvyyttä oli korjattu. Kalusteen oven peitto ei kuitenkaan estänyt tuotteita näkymästä ulospäin. Tarkastuskertomukseen on kirjattu, että ympäristöterveysjaostolle tullaan esittämään kiellon tehostamista asettamalla uhkasakko.

Johtava terveystarkastaja on 21.3.2024 lähetetyllä kuulemiskirjeellä kehottanut yhtiötä noudattamaan esilläpitoa koskevaa päätöstä viipymättä ja varannut ennen mahdollisen uhkasakon asettamista yhtiölle tilaisuuden tulla kuulluksi ja antaa selitys siitä, miksei kieltoa ole noudatettu. Yhtiö on vastauksessaan todennut muun ohella, että kaikki tuotteet ovat tummennetun lasivitriinin alla ja osa tuotteista säilyvyyden vuoksi jääkaapissa. Tuotteet eivät ole nähtävillä ohikulkijoille ja yhtiö on tällä tavoin huomionnut tupakkalain tarkoituksen pyrkiä vähentämään tuotteiden käyttöä.

Ennen uhkasakon asettamisesta päättämistä johtava terveystarkastaja on vielä 17.5.2024 tehnyt uusintatarkastuksen yhtiön liiketilaan. Tarkastuskertomukseen on kirjattu, että tupakan vastikkeet ovat myyntikalusteessa ja pystykaapissa tummennetun lasikalvon alla siten, että

hinnat ja tuotepakkaukset ovat näkyvissä. Tarkastushetkellä tuotteita näkyi lisäksi avoimesta myyntikalusteen laatikosta. Hyllyllä oli esillä nikotiinitonta energianuuskaa, joka kuuluu myös tupakan vastikkeisiin, joita koskee esilläpitokielto.

Uhkasakon asettamispäätöksen perusteluissa on todettu, että kauppakeskuksessa liikkuu paljon nuoria ja lapsia. Tupakkalain alaisten tuotteiden esilläpito on hyvin tehokas ja lain tarkoituksen vastainen markkinointikeino. Tupakan vastikkeiden siirtäminen pois näkyviltä lain tarkoitusta noudattaen on myyntipaikassa varsin helposti toteutettavissa. Toimintaa on tarkasteltu huomioden olemassa olevat ohjeistukset tupakan vastikkeiden myynnistä ja markkinoinnista. Päätös on annettu huomioden yrityksen valvonnan tarve ja tarve puuttua toimintaan riittävin, mutta kohtuullisin keinoin. Tuotteiden myynti tulee toteuttaa siten, että tuotteet eivät ole esillä ja ne luovutetaan asiakkaalle pyynnöstä. Esilläpitokiellon toteutumista valvotaan keskusviranomaisen antamien valtakunnallisten ohjeistusten ja toiminnan arviointikriteerien mukaisesti.

### *Oikeudellinen arviointi*

Hallinto-oikeuden arvioitavana on tehdyn valituksen johdosta ympäristöterveysjaoston päätöksen lainmukaisuus eli se, onko jaoston päätöksellä määrätty velvoite noudattaa johtavan terveystarkastajan määräämää esilläpitokielloa tupakkalain mukainen ja onko tämän velvoitteen tehosteeksi voitu asettaa uhkasakko.

Asiassa on riidatonta, että yhtiön myymät nikotiinipussit ovat tupakkalaissa tarkoitettuja tupakan vastikkeita, joita koskee lähtökohtaisesti lain 71 §:n 1 momentissa säädetty esilläpitokielto. Yhtiö on itsensä erikoisliikkeeksi määritellen katsonut, että kyseessä olevassa liiketilassa on kyse mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua myyntipaikasta, jota esilläpitokielto ei koske. Säännöksen sanamuodon mukaan tällaiselta myyntipaikalta edellytetään erillistä sisäänkäyntiä, ettei tuotteita ja niiden tavaramerkkejä voida nähdä sen ulkopuolelta ja että siellä myydään lähes yksinomaan tupakkalain alaisia tuotteita. Käsitettä erikoisliike ei tupakkalaissa edes ole.

Saadun selvityksen mukaan yhtiön myyntipaikassa on myynnissä lähes yksinomaan tupakan vastikkeita. Asiakirjoihin liitetystä valokuvasta ilmenee, että tilan yksi seinä on kokonaan avoin kauppakeskuksen käytävälle. Kauppakeskuksen käytävältä on siten esteetön näköyhteys ja kulku yhtiön liiketilaan. Kun otetaan huomioon esilläpitokiellon tarkoitus rajoittaa tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden markkinointia ja näkyvyyttä erityisesti lasten ja nuorten arkielämän ympäristössä, hallinto-oikeus katsoo, ettei tällaisen avoimen liiketilan määrittelemisen lain 2 momentin tarkoittamaksi myyntipaikaksi vastaa tupakkalain tarkoitusta. Yhtiön liiketila ei siten ole 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu erillisellä sisäänkäynnillä varustettu myyntipaikka. Koska liiketilassa ei ole erillistä sisäänkäyntiä, asian arvioinnissa ei ole merkitystä sillä, etteivät myytävät tuotteet näy liiketilan ulkopuolelle.

Edellä esitetyin perustein yhtiön myyntipaikkaa koskee tupakkalain 71 §:n 1 momentissa säädetty esilläpitokiello. Esilläpitokiellosta seuraa, että yhtiön myymiä tupakan vastikkeita ei saa pitää esillä myyntipaikassa siten, että asiakas voisi tarkastella ja valita esillä olevien tuotteiden joukosta haluamansa tuotteen. Tarkastuskertomuksesta 17.5.2024 ja siihen liitetystä valokuvasta ilmenee, että tupakan vastikkeet ovat olleet myyntikalusteissa tummennetun lasikalvon alla siten, että ainakin läheltä tarkastellessa myyntipakkaukset ovat olleet näkyvissä asiakkaalle. Osa tuotteista on lisäksi sijoitettuna myös avohyllyyn. Tuotteet ovat siten olleet esillä myyntipaikassa tupakkalain 71 §:n 1 momentissa kielletyllä tavalla. Hallinto-oikeus katsoo, että ympäristöterveysjaosto on siten voinut tupakkalain 96 §:n nojalla määrätä Piitti Oy:n noudattamaan johtavan terveystarkastajan päätöstä, jolla yhtiötä on kielletty pitämästä tupakkalain alaisia tuotteita esillä myyntipaikassa, sekä asettaa tupakkalain 105 §:n nojalla velvoitteen tehosteeksi 5 000 euron kiinteän uhkasakon. Asiaa ei ole syytä arvioida toisin yhtiön Lahden myyntipaikasta esittämän selvityksen perusteella. Päätös ei ole myöskään suhteellisuusperiaatteen vastainen.

### **Oikeudenkäyntikulut**

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Yhtiön valitus on hylätty. Tähän nähden ei ole kohtuutonta, että yhtiö joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

### **Sovelletut oikeusohjeet**

Perusteluissa mainitut  
 Tupakkalaki 8 § 1 mom  
 Uhkasakkolaki 7 § ja 8 §  
 Hallintolaki 6 §

### **Muutoksenhaku**

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (Hallintovalitus).

**Hallinto-oikeuden kokoonpano**

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeustuomarit Marja Peltoniemi ja Antti Jukarainen sekä asessori Jenna Willisi-Malinen. Asian on esitellyt Jenna Willisi-Malinen.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

**Jakelu**

Päätös todisteellisesti saantitodistuksin

Piitti Oy  
toimitusjohtaja [REDACTED]

Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

Päätös tavallisena tiedoksiantona sähköisesti

Porin ympäristöterveysjaosto

**Hallinto-oikeuden yhteystiedot**

Turun hallinto-oikeus  
Sairashuoneenkatu 2–4 (PL 32), 20101 Turku  
turku.hao@oikeus.fi  
Puh. 029 56 42400  
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>